

Thực trạng quản lý xây dựng văn hóa nhà trường ở các trường trung học cơ sở huyện Hóc Môn, thành phố Hồ Chí Minh

Thi Thị Vũ *

*Học viên Cao học, Trường Đại học Đồng Tháp

Received: 26/7/2023; Accepted: 28/7/2023; Published: 01/8/2023

Abstract: The article assesses the current situation of management and construction of school culture in junior high schools in Hoc Mon district, Ho Chi Minh City to meet the requirements of educational innovation, from a survey of 118 management and teachers. pellets. The survey results are processed by us in percentages to analyze and evaluate the current situation. The research results show that there are still many shortcomings in building school culture in junior high schools in Hoc Mon district, Ho Chi Minh City, this situation has a basis for proposing management measures appropriate to improve the quality and effectiveness of school culture in these local secondary schools.

Keywords: Manage; Culture; Junior high school; Hoc Mon; School culture

1. Đặt vấn đề

Đất nước ta đang đẩy mạnh CNH -HĐH nhằm mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công Văn hóa nhà trường (VHNT) là hệ thống niềm tin, giá trị, chuẩn mực, truyền thống hình thành trong quá trình phát triển của nhà trường, được tất cả các thành viên trong nhà trường thừa nhận, gìn giữ và phát triển, VHNT thể hiện trong các giá trị vật chất và các giá trị văn hóa tinh thần. VHNT có vai trò quan trọng trong phát triển khả năng tư duy, sáng tạo trong nhà trường và điều chỉnh hành vi, nhận thức của các thành viên trong nhà trường theo hướng thân thiện, tích cực, giúp hạn chế các biểu hiện tiêu cực trong nhà trường và tạo động lực cho sự phát triển nhà trường.

Trong dạy học, VHNT luôn đóng vai trò quan trọng. Hiện nay cơ chế thị trường, sự hội nhập quốc tế có nhiều tác động tích cực đến sự phát triển của nhà trường, song cũng có những tác động tiêu cực đến hoạt động giáo dục (HĐGD) HS và văn hóa nhà trường. Nhiều ý kiến cho rằng một số địa phương VHNT bị xuống cấp; CLGD chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển của xã hội; đạo đức của một số HS và nhà giáo suy giảm. Bên cạnh đó, những hành vi lệch chuẩn của HS xuất hiện ngày càng nhiều, đặc biệt như các hành vi chơi cờ bạc, nghiện hút, vi phạm nội quy học tập của HS còn xảy ra. Đây là một trong những nguyên nhân làm giảm vẻ đẹp, mỹ quan của trường học. Một số nhà giáo và CBQLGD chưa gương mẫu; năng lực và thái độ chưa theo kịp yêu

cầu phát triển giáo dục, thậm chí vi phạm đạo đức nghề nghiệp.

Ở các trường THCS huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh những năm qua quản lý xây dựng VHNT vẫn còn nhiều bất cập. Vì vậy nghiên cứu thực trạng quản lý xây dựng VHNT các trường THCS huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh là vấn đề rất thiết thực hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng lập kế hoạch xây dựng VHNT đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục ở các trường THCS huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh

Kết quả khảo sát về LKH xây dựng VHNT đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục cho thấy, Hiệu trưởng các trường THCS huyện Hóc Môn đã quan tâm đến các nội dung lập kế hoạch sau:

Phân tích đánh giá thực trạng hoạt động xây dựng VHNT (2.39 điểm, thứ bậc 1); Xác định các biện pháp xây dựng VHNT (2.31 điểm, thứ bậc 2); Kế hoạch xây dựng VHNT được tích hợp vào kế hoạch chung của nhà trường (2.29 điểm, thứ bậc 3); Kế hoạch bao quát hết các nội dung xây dựng văn hóa vật chất và xây dựng văn hóa tinh thần... (2.27 điểm, thứ bậc 4).

Như vậy, CBQL các trường THCS là chủ thể quản lý đã ý thức được phải phân tích đánh giá thực trạng hoạt động xây dựng VHNT để xây dựng kế hoạch VHNT tích hợp trong kế hoạch chung, đã xây dựng mục tiêu cần đạt được của nhiệm vụ này, đánh giá và dự đoán trước được nội dung, lực lượng, thời gian, phương pháp, hình thức thực hiện. Kế hoạch đã bao

quá các nội dung xây dựng các giá trị văn hóa vật chất và văn hóa tinh thần; kế hoạch xây dựng các giá trị văn hóa mới của nhà trường cũng được lồng ghép tích hợp vào tất cả các hoạt động của nhà trường.

Tuy nhiên, nội dung thực hiện ở mức trung bình gồm:

Kế hoạch bao quát hết các nội dung như: Kế hoạch chi rõ các mốc thời gian thực hiện (2.14 điểm, thứ bậc 5); Kế hoạch tập huấn cho giáo viên và cán bộ nhà trường về những nội dung cần xây dựng VHNT(2.07 điểm, thứ bậc 6); Kế hoạch phối hợp với các lực lượng để xây dựng VHNT(2.06 điểm, thứ bậc 7); Kế hoạch tuyên truyền về những nội dung cần xây dựng VHNT(2.04 điểm, thứ bậc 8).

Nghiên cứu một số kế hoạch của các trường, cho thấy kế hoạch vẫn ghi chung chung chưa ghi rõ mốc thời gian xây dựng các nội dung cần thực hiện, chỉ có một vài trường nêu rõ trong kế hoạch thời gian đầu tư xây mới và sửa chữa cơ sở vật chất, chưa chi rõ mốc thời gian xây dựng khẩu hiệu, phương châm làm việc, chưa nêu rõ mốc thời gian mở rộng không gian vui chơi, học tập cho HS, trồng thêm cây xanh để cảnh quan nhà trường xanh, đẹp.

Trao đổi với một vài giáo viên trường THCS về nội dung “Hiệu trưởng xây dựng kế hoạch tập huấn cho giáo viên và cán bộ nhà trường về những nội dung cần xây dựng văn hóa nhà trường, trong đó có kỹ năng phối hợp với lực lượng khác ở địa phương tham gia vào xây dựng văn hóa nhà trường”, các giáo viên cho biết: Đa số Hiệu trưởng các trường THCS chưa quan tâm thực hiện nội dung này, do vậy giáo viên chưa thực hiện có hiệu quả kỹ năng phối hợp với lực lượng khác ở địa phương tham gia vào xây dựng văn hóa nhà trường, dẫn đến tình trạng các lực lượng giáo dục như: Chính quyền địa phương, các doanh nghiệp, các tổ chức xã hội khác chưa quan tâm tới xây dựng văn hóa nhà trường.

Trao đổi với Hiệu trưởng trường THCS về nội dung “Hiệu trưởng xây dựng kế hoạch tuyên truyền về những nội dung cần xây dựng VHNT” thì được biết, Hiệu trưởng đã phổ biến kế hoạch tới các cán bộ, giáo viên thông qua các cuộc họp trong nhà trường, tuy nhiên chưa cụ thể hóa thành văn bản, chưa tổ chức đa dạng các hoạt động nhằm tuyên truyền những nội dung cần xây dựng VHNT.

Hiện nay, cán bộ quản lý các trường THCS đã phối hợp (có hiệu quả nhưng chưa đạt như mong đợi) với các lực lượng xã hội ở địa phương, gia đình và cộng

đồng xã hội thực hiện xây dựng văn hóa vật chất và văn hóa tinh thần trong nhà trường, chưa có kế hoạch cụ thể phối hợp tổ chức các hoạt động văn hóa địa phương để thực hiện các biện pháp xây dựng trường học thân thiện, HS tích cực, các biện pháp đổi mới hoạt động dạy và học, các biện pháp xây dựng cảnh quan môi trường xanh, sạch, đẹp, các biện pháp huy động nguồn lực xã hội để đầu tư CSVN đáp ứng yêu cầu dạy và học.

Như vậy, để xây dựng VHNT đòi hỏi các CBQL trường THCS phải chú ý hơn tính bao quát toàn bộ các nội dung mới của xây dựng VHNT. Thiếu đi bất cứ nội dung mới nào trong các nội dung mới cần xây dựng sẽ làm mất đi tính toàn diện của xây dựng VHNT. Việc bao quát được hết các nội dung mới cần xây dựng và đưa vào kế hoạch sẽ là cơ sở quan trọng để chủ thể quản lý triển khai thực hiện tốt nhất kế hoạch này.

3.2. Thực trạng tổ chức thực hiện xây dựng VHNT đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục

Để đánh giá về thực trạng tổ chức thực hiện kế hoạch xây dựng VHNT đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục ở các trường THCS, tiến hành khảo sát giáo viên, kết quả khảo sát như sau:

Kết quả tổ chức thực hiện xây dựng kế hoạch cho thấy, cán bộ quản lý các trường THCS ở huyện Hóc Môn đã quan tâm và thực hiện ở mức độ khá ở các nội dung: Chỉ đạo để nâng cao vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội trong trường (2.45 điểm, thứ bậc 1); Huy động tất cả giáo viên, giáo viên chủ nhiệm, Tổng phụ trách và cán bộ nhà trường tham gia vào xây dựng VHNT (2.39 điểm, thứ bậc 2); “Huy động tối đa nỗ lực của các giáo viên chủ nhiệm, giáo viên tổng phụ trách trong việc thực hiện các nội dung của văn hóa nhà trường” (2.34 điểm, thứ bậc 3). Tại các trường trung học cơ sở, các tổ chức chính trị trong trường như Công đoàn, Liên đội, các tổ chuyên môn đã phối hợp thực hiện các nội dung xây dựng văn hóa nhà trường như xây dựng văn hóa ứng xử, nề nếp dạy học trong nhà trường. Giáo viên chủ nhiệm, tổng phụ trách thường xuyên nhắc nhở học sinh thực hiện các quy định của nhà trường như: Mặc đồng phục vào các ngày quy định, tích cực học tập và tham gia các phong trào trong nhà trường.

Tuy nhiên, các nội dung sau thực hiện ở mức trung bình gồm: Tổ chức bồi dưỡng, tập huấn nghiệp vụ xây dựng văn hóa nhà trường cho các đơn vị, bộ phận cá nhân trong nhà trường (2.11 điểm, thứ bậc 4); Thành lập các bộ phận của nhà trường chịu trách nhiệm chính trong việc thực hiện các nội dung của văn hóa nhà trường. Xác

lập cơ chế phối hợp giữa các bộ phận tham gia xây dựng văn hoá nhà trường (2.09 điểm, thứ bậc 5); Huy động tối đa sự tham gia của các tổ chức xã hội tại địa phương trong việc thực hiện các nội dung của VHNT (1.94 điểm, thứ bậc 6).

Do liên quan đến kinh phí còn hạn hẹp của nhà trường, nên cán bộ quản lý các trường chưa tổ chức tập huấn tập huấn nghiệp vụ xây dựng văn hoá nhà trường cho đơn vị, bộ phận cá nhân trong nhà trường. Năm học 2021 - 2022, các trường THCS huyện Hóc Môn chưa tổ chức được các hoạt động ngoại khóa cho học sinh như Trại hè tiếng Anh, tham quan làng nghề,...

Mặt khác, cán bộ quản lý chưa quan tâm huy động tối đa sự tham gia của các tổ chức xã hội tại địa phương trong việc thực hiện các nội dung của văn hóa nhà trường, trong khi các tổ chức xã hội ở địa phương nếu phối hợp hiệu quả nhà trường sẽ huy động được nguồn kinh phí để đầu tư cơ sở vật chất, thiết bị dạy học để nâng cao chất lượng dạy học trong nhà trường.

2.3 Thực trạng kiểm tra, đánh giá hoạt động xây dựng VHNT đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục

Để đánh giá về thực trạng kiểm tra, đánh giá hoạt động xây dựng VHNT đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục ở các trường THCS, tác giả tiến hành khảo sát giáo viên, kết quả như sau:

Kết quả KTĐG thực hiện kế hoạch xây dựng VHNT ở các trường THCS huyện Hóc Môn cho thấy đa số CBQL đã thực hiện ở mức độ khá các nội dung: Kiểm tra tiến độ việc thực hiện các nội dung xây dựng VHNT (2.52 điểm, thứ bậc 1); Kiểm tra đề phát hiện sai sót và kịp thời điều chỉnh kế hoạch xây dựng VHNT (2.39 điểm, thứ bậc 2). Phòng vấn Hiệu trưởng N.V D và L.T.V ở các trường THCS huyện Hóc Môn, được biết các trường hiếm khi đề cập đến việc kiểm tra hoạt động xây dựng VHNT

Tuy nhiên, các nội dung KTĐG thực hiện ở mức trung bình gồm:

Tổ chức kiểm tra việc phối hợp các lực lượng trong xây dựng VHNT (2.24 điểm, thứ bậc 3); Tổ chức kiểm tra sự phối hợp các tổ chức, ban ngành có liên quan, phối hợp cùng với chính quyền trong việc xây dựng trường học thân thiện (2.16 điểm, thứ bậc 4); Tổ chức báo cáo kết quả kiểm tra, rút kinh nghiệm về xây dựng VHNT (2.08 điểm, thứ bậc 5); Xây dựng công cụ đánh giá hoạt động xây dựng văn hoá nhà trường (2.02 điểm, thứ bậc 6). Như vậy, một số cán bộ quản lý chưa sát sao trong kiểm tra phối

hợp giữa các lực lượng do chưa giao trách nhiệm cụ thể cho cá nhân thực hiện nhiệm vụ xây dựng văn hóa nhà trường. Mặt khác, việc chưa xây dựng công cụ đánh giá hoạt động sẽ gây khó khăn khi xác định được hiệu quả của nhà trường bằng những định tính và định lượng về văn hóa vật chất và văn hóa tinh thần, đảm bảo được văn hóa chất lượng trong nhà trường. Mặt khác, không thể biết được chi tiết, cụ thể và thực chất các nội dung trong kế hoạch có được thực hiện tốt không? vướng mắc ở chỗ nào? cần có biện pháp gì để tháo gỡ?.

3. Kết luận

Từ việc nghiên cứu thực trạng quản lý xây dựng VHNT ở các trường THCS huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh đã cho thấy bức tranh toàn cảnh thực trạng quản lý xây dựng VHNT ở các trường THCS ở địa phương này, từ đó có thể kết luận hoạt động xây dựng VHNT ở các trường THCS huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh vẫn còn nhiều hạn chế từ việc xây dựng kế hoạch dạy học đến KTĐG, quản lý nội dung, chương trình mục tiêu hoạt động xây dựng VHNT ở các trường THCS huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh cần có biện pháp quản lý phù hợp, hiệu quả, khả thi.

Tài liệu tham khảo

1. Ban chấp hành TƯ (2004), *Chỉ thị Số: 40/2004/CT-TW. Ngày 15 tháng 06 năm 2004 về việc nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo và CBQLGD*. Hà Nội
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư số 28/2020/TT-BGD&ĐT về Điều lệ trường TH*. Hà Nội
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư 20/2018/TT-BGDĐT về ban hành quy định chuẩn nghề nghiệp giáo viên cơ sở GD phổ thông*. Hà Nội
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT về ban hành chương trình GD phổ thông*. Hà Nội
5. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019), *Thông tư số 19/2019/TT-BGDĐT về ban hành quy chế bồi dưỡng thường xuyên giáo viên, CBQL cơ sở GDMN, cơ sở GDPT và giáo viên trung tâm GDTX*. Hà Nội
6. Bộ GD&ĐT (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông. Ban hành theo Thông tư số 32/2018/TT-BGD&ĐT ngày 26/12/2018*. Hà Nội
7. Cao Thị Thu Hiền (2018), *Thực trạng xây dựng VHNT ở các trường tiểu học Quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh*, Tạp chí Giáo dục, Số đặc biệt tháng 6/2018, tr 34-38